

**TEKST ŁATWY
DO CZYTANIA
I ZROZUMIENIA**

**W Zamku Królewskim na Wawelu obejrzysz wystawę:
Wszystkie arrasy króla. Powroty 2021–1961–1921
CZĘŚĆ 1**

Wystawę możesz oglądać od 18 marca do 31 października

Gdzie jest Zamek Królewski na Wawelu?

Zamek Królewski na Wawelu jest w Krakowie.

Kraków był kiedyś stolicą Polski.

Stolica to najważniejsze miasto w państwie.

W stolicy są osoby, które rządzą państwem.

Teraz stolicą Polski jest Warszawa.

Zamek Królewski na Wawelu to bardzo ważne miejsce.

W zamku mieszkali królowie Polski.

Teraz w zamku jest muzeum.

W komnatach, czyli zamkowych pokojach, znajduje się wiele cennych obrazów, rzeźb, tkanin i mebli.

Czym jest arras?

Arras to tkanina dekoracyjna.

Została wykonana z nici wełnianych, jedwabnych, srebrnych i złotych.

Arrasy są bardzo drogie.

Arrasy wieszano w zamku podczas ważnych wydarzeń, na przykład ślubu, koronacji króla.

Arrasy wieszano na murach zamku i w komnatach.

Kim był Zygmunt August?

Zygmunt August był królem Polski.

Żył prawie 500 lat temu.

Mieszkał w zamku na Wawelu.

Był mądrym i ważnym królem.

Gdzie Zygmunt August kupił arras?

Zygmunt August lubił sztukę i ładne przedmioty.

Kupił 160 arrasów.

Arrasy zrobiono w Brukseli.

Bruksela to miasto w Belgii.

W Brukseli były warsztaty, gdzie robiono piękne arras.

Warsztat to miejsce, gdzie ręcznie robi się przedmioty.

Zrobienie arrasu trwa długo i jest bardzo drogie.

Arrasy dla Zygmunta Augusta robiono przez 10 lat.

Kolekcja arrasów Zygmunta Augusta jest największa w Polsce.

Arrasy są jednym z największych skarbów Polski.

Ważne daty

Historia arrasów króla Zygmunta Augusta jest bardzo ciekawa.

Po śmierci króla Zygmunta Augusta arrasy zabrano z zamku.

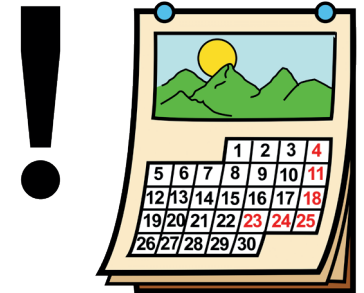
Ważne daty:

18 marca 1921 roku

18 marca 1961 roku

W tych latach arrasy wróciły do zamku.

Dlatego te lata są w tytule wystawy.

Co wydarzyło się 18 marca 1921 roku?

Arrasy wywieziono z Polski do Rosji.

Było to podczas zaborów Polski.

Zaborami nazywamy czas, kiedy teren Polski został podzielony pomiędzy Rosję, Prusy i Austrię.

Zabory rozpoczęły się w 1772 roku i trwały do 1918 roku.

18 marca 1921 roku władze Polski i Rosji podpisały ważny dokument.

Dokument nazywał się traktat ryski.

W dokumencie było napisane, że Rosja ma oddać arrasy i inne dzieła sztuki zabrane podczas zaborów.

Do Polski wróciło 136 arrasów.

Co wydarzyło się 18 marca 1961 roku?

Podczas drugiej wojny światowej znowu zabrano arras z zamku.

Pracownicy zamku ukryli arras w drewnianych skrzyniach i wywieźli do Kanady.

Chcieli chronić arras przed zniszczeniem i zabraniem przez Niemców.

Podczas wojny podróż była bardzo niebezpieczna.

Najpierw arrasy przewieziono statkiem i autobusami do Rumunii.

Potem przewieziono arrasy do Francji.

Potem do Wielkiej Brytanii.

Na koniec do Kanady.

Arrasy ukrywano przez 22 lata.

Potem wróciły do Polski.

Z tej okazji 18 marca 1961 roku otwarto nową wystawę w zamku.

Jak dba się o arrasy?

Arrasy są delikatne.

Kiedy wróciły do Polski, były zniszczone.

Niektóre arrasy były pocięte i porozrywane.

Dlatego trzeba było je konserwować,
czyli naprawić.

Czym jest konserwacja?

Konserwacja nie jest zwykłą naprawą.

Konserwacja ma pomóc utrzymać rzeczy w dobrym stanie.

Rzeczy po konserwacji wyglądają, jakby były nowe.

Kiedy rzecz jest bardzo zniszczona, konserwacja trwa długo.

Niektóre arraszy są konserwowane do dziś.

Co zobaczysz na wystawie?

Na wystawie jest 137 arrasów.

To wszystkie arrasy, które zostały z kolekcji króla Zygmunta Augusta.

Wiele arrasów jest pokazywanych po raz pierwszy.

19 arrasów jest bardzo dużych.

Są na nich sceny z Biblii, na przykład wejście zwierząt do arki Noego.

Na mniejszych arrasach są:

zwierzęta, herby i inicjały króla.

Herby to graficzne znaki, które mają na przykład ważne rodziny, miasta.

Inicjały to pierwsza litera imienia i pierwsza litera nazwiska.

Na wystawie są też małe arrasy używane do ozdoby mebli i okien.

Tekst opracowały: Aleksandra Sztajerwald, Maria Praweńska

Zdjęcia w przewodniku są własnością Zamku Królewskiego na Wawelu.

logo ETR: <https://www.inclusion-europe.eu/wp-content/uploads/2020/05/How-to-use-ETR-logo.pdf>

W przewodniku wykorzystano piktogramy na licencji Creative Commons.

Ich właścicielem jest rząd Aragonii. Można je pobrać bezpłatnie ze strony ARASAAC (<http://www.arasaac.org>).

